

For kvindernes frigjørelse,
for fremskrittet!

STEM

STEM LAUVANIA!

CELIUS!

DET LYKKELIGE VALG

av Nils Kjær

DEN NATIONALE SCENE

DET LYKKELIGE VALG

av Nils Kjær

Regi: Sven Henning
Regiassistent: Arpad Szemes
Scenografi og kostymer:
John-Kristian Alsaker
Masker: Håkan Hede

Celius:
Lavinia:
Anton:
Pauline:
Dr. Onso:
Pastor Feltman:
Augusta Sperling:
Adjunkt Pálsbo:
Maja Pálsbo:
Skomaker Fingalsen:
Øyvind Holt:
Julius Sommerblom:
Petræa Sommerblom:
Timansen:
Dr. Hegre:
Broder Solløs:
Statsråd Barkeland:
Piken:

Lothar Lindtner
Elsa Lystad
Øystein Wiik
Sissel Andersen
Johan Sverre
Bjørn Sothberg
Inger Heldal
Sigurd Werring
Inger Marie Andersen
Eilif Armand
Ola Otnes
Magne Brevik
Wenche Kvamme
Knut Simensen
Svend Svendsen
Peter Bredal
Lars Gásdal
Randi Lindtner Næss

Inspisient: Arpad Szemes
Sufflør: Unni Christiansen
Premiere: 11. november 1978
Fotografering og lydbandopptak under
forestillingen er ikke tillatt.

premiere

Tidsskrift for DEN NATIONALE SCENE nr. 9 — 1978.

Ansvarlig utgiver: Sven Henning. Redaksjon: Liv Schøyen, Gunnar Staalesen. Redaksjonens adresse: Postboks 78, 5001 Bergen. Grafisk utforming: Ervaco Bergen A.s. Sats: Sats & Montasje. Trykk: A.s John Grieg. Fotos: Trygve Schönfelder.

DA «DET LYKKELIGE VALG» BLE UROPPFØRT

«Det lykkelige valg» hadde urpremiere på Den Nationale Scene i Bergen 9. januar 1914, tre uker før premieren på Nationaltheatret i Kristiania. Kampen om å komme først med denne oppsiktsvekkende premieren utløste også en offentlig polemikk mellom teatersjefen i Bergen, Ludvig Bergh, teatersjefen i Kristiania, Halfdan Christensen, og Nils Kjær selv. Det var opprinnelig avtalt at det skulle bli premiere i begge byene i løpet av januar, men det var senere blitt presisert at stykket tidligst måtte oppføres i Bergen samme kveld som på Nationaltheatret. Denne klausulen kom imidlertid til så sent, at teatret i Bergen i så fall ville blitt stående uten repertoar i fjorten dager. Hverken Nils Kjær eller Nationaltheatret ville gå til noen rettslige skritt for å stanse Den Nationale Scene, og dermed gikk oppførelsene sin gang.

Forestillingen i Bergen slo ypperlig an både blant publikum og i pressen. En pressekommentar: «Det er glimrende vittig skrevet, men det er mer et blendende scenisk causeri end det er komedie.» Den senere så velkjente dramatiker Helge Krog anmeldte forestillingen i Verdens Gang, og han skrev blant annet: «Under læsningen av 'Det lykkelige valg' sitter man hele tiden og undrer sig over at komedien er saa ny, — at den ikke er skrevet før. Saa opplagt er emnet, saa enkel er handlingen, saa straalende selvfølgelig er komiken. Det er som med Amerikas

NILS KJÆR

1870 Født.

1890 Tar studenteksamen.

1895 «Essays; fremmede forfattere».

1898 «Bøger og billeder», artikler.

1902 «Regnskapets dag», skuespill.

1903 «I forbigaaende», artikler.

1907 «Mimosas hjemkomst», skuespill.
«Det evige savn», noveller.

1908 «Smaa epistler».

1913 «Det lykkelige valg», skuespill.

1917 «For træet er der haab», skuespill.

1920 «Svundne somre», epistler.

1924 «Siste epistler».

Død.

opdagelse og Columbi egg: vi kunde allesammen gjort det . . . 'Det lykkelige valg' er en dyp og vidtrækkende komedie, veggig og indsmigrende, fuld av alvorlig tyngde og av gnistrende lethed. Den er utsprunget av en dyp forbitrelse og et vældig humor.»

Også i hovedstaden var begeistring til å ta og føle på: «Tak skal du ha, kjære Nils Kjær. Skriv flere saanne skuespill, saa faar vi en ny Holbergitteratur.» (Ragna Nielsen i Morgenbladet). «Det var veldig fagning heile tiden, — det gjekk som smaa torebygur av laatt gjennom salen, og til slutt måtte Kjær fram fleire vendur.» (O. E. i Den 17de Mai). Sigurd Bødtker skrev: «Komedien er i en sjelden grad og paa en overbevisende maate aktuel . . . Som bekjendt indbyr Nationaltheatret hvert aar regjering og storting til en forestilling. Jeg tillater mig ærbødigst at opfordre teaterchefen til denne gang at la indbydelsen gjælde aarets store succes, 'Det lykkelige valg'. De høivigtige statsmagter inledet nylig stortings-sessionen med en høimesse i Vor Frelsers kirke, de ville sikkert ha godt av en ordentlig aftensang i det norske Nationaltheater.»

Malurten i begeret stod blant andre selveste Georg Brandes for da han i Tidens Tegn henviste til hårvannsflasken i 1. akt og skrev: «Jeg er overtøyd om, at det er den selvsamme flaske, i hvilken forfatteren hadde set litt for dypt en aften for fire aar siden, da den inspirerte ham til nidkjært at finde angrep paa kristendommen i en uskyldig bordtale, som den tillike hindret ham i at høre og forstaa.» En uttalelse som utløste en heftig polemikk.

DEN POLITISKE UTVIKLING I NORGE

1882 Kvinner får adgang til å ta studenteksamen.

1884 «Norsk Kvinde-Sagsforening» stiftes.

1889 Fyrstikkarbeiderskenes streik.

1895 «Socialdemokratisk kvinneforening» stiftes.

1898 Alminnelig stemmerett for menn ved Stortingsvalg.

1901 Alminnelig stemmerett for menn ved kommunale valg.

1907 Innskrenket stemmerett for kvinner ved Stortingsvalg.

1910 Alminnelig stemmerett for kvinner ved kommunale valg.

1911 Første kvinne på Stortinget, Anna Rogstad, 1911—1912.

1913 Alminnelig stemmerett for kvinner ved Stortingsvalg.

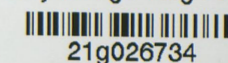
VESTLANDSFANDEN

«Det var en mannsperson, og han begav sig forbi mig, og jeg hadde hans utseende på mindre enn to skritts avstand. Han var sortklædt og langskjøtet, ualmindelig sortklædt og langskjøtet, og idet han plutselig vendte hodet, så jeg at han manglet ansikt: det var utvisket av et urannsakeleg smil, der svevet blålig og ensomt i regnskodden som fosfor-glorien om en bedervet sild. Han så ut som en oppbyggelse der var gått i sig selv og klabbet sammen til en eneste skikkelse av fukt og mugg, og fordi han ikke lot sig merke med naturen og naturen heller ikke lot til å kjenne ham, så forstod jeg med en gang at det var selveste vestlandsfanden.

— Aha, tenkte jeg. På veien til Stortinget!»

Nils Kjær

Det lykkelige valg : av N

Neste forestilling på Hovedscenen: BALANSEGANG av Edward Albee

Øversettelse: Jens Bjørneboe. Regi: Henry Velez. Scenografi: John-Kristian Alsaker. Med: Inger Heldal, Lothar Lindtner, Elsa Lystad, Hjørdis Ring, Karin Simonnæs og Johan Sverre.

Edward Albees internasjonale gjennombrudd kom med «Hvem er redd for Virginia Woolf?» som ble en kjempesuksess på DNS i 1977. «Balansgang» (fra 1964) ble også internasjonalt berømmet og regnes av mange som hans «andre» mesterverk. Det er en rystende skildring av hvordan angsten plutselig invaderer en gruppe menneskers hverdag, fortalt med den samme beske humoren og den samme snerten i replikken som alltid kjennetegnet denne store teaterdikteren. — Oppsetningen får premiere i Bergen i begynnelsen av januar. Den amerikanske instruktøren Henry Velez gjester DNS i denne oppsetningen.

I alle fall: «Det lykkelige valg» markerte seg hurtig som den største komediesuksessen i moderne norsk teaterhistorie, og skuespillet har bevart sin popularitet helt opp til i dag. 64 år etter urpremieren har komedien igjen premiere på Den Nationale Scene.

GS.

Den fryktede teaterkritikeren Sigurd Bødtker, i en samtidig karikatur.

